

BİR ÜTOPYA ANALİZİ: AVRUPA BİRLİĞİ OKULLARDA TARİH ÖĞRETİMİNE SPONSOR OLABİLİR Mİ?

AN UTOPIA ANALYSIS: COULD EUROPEAN UNION BE A SPONSOR for the HISTORY TEACHING in SCHOOLS?

Sibel YALI¹

Öz: Avrupa Birliği (AB), Roma Antlaşması'ndan bu yana ekonomik, siyasi ve sosyal bütünleşme yolunda büyük ilerlemeler kaydetmiştir. Değişen küresel düzen ve AB'nin genişleme süreci Birliği çeşitli alanlarda politikalar üretmeye zorlamıştır. AB'nin temel politika alanlarından biri de eğitim ve kültür üzerinedir. AB, temel değerleri olan insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğüne saygıyı ilerletmek üzere kültürlerarası diyalogu güçlendirmeyi hedeflemektedir. Bu bağlamda kültürlerarası bilgi birikiminin öğrenilmesi ve öğretilmesi demokratik kültür ve sosyal uyum için elzem kabul edilmektedir. Bu çerçevede okullarda tarih öğretiminin bir Avrupalılık bilinci yaratılması gayesiyle araç olarak kullanımı öngörülmektedir. Bu öngörüden hareketle bu çalışmada sosyal uyum ve aktif vatandaşlığın teşviği için AB'nin okullarda tarih öğretimine sponsor olup olamayacağı hususunun tartışılması amaçlanmıştır. Zira Avrupa'yı birleştirme hedefi çerçevesinde tarihi bir dönüm noktasına gelen AB için bu husus ciddi önem taşımaktadır. Ancak AB'nin bu konudaki politikaları üye devletlerin politikalarını destekleyici ve tamamlayıcı nitelik arz etmemektedir. Bu nedenle AB'nin bu doğrultuda reformative bir anlaşma için harekete geçmesi ütöpik olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Tarih Eğitimi, Kültürlerarası Diyalog, Paylaşılan Tarihler

Abstract: European Union (EU) achieved major progress in terms of economic, political and social integration since Treaty of Rome. Changing global order and EU expansion process forced the Union to generate policies in various areas. Main policy areas include education and culture, as well. EU aims to strengthen intercultural dialogue to advance basic values such as human rights, democracy and rule of law. In this context, teaching and learning intercultural knowledge may be accepted as essential for democratic culture and social cohesion. History teaching in schools is regarded as a tool in order to create European consciousness. Starting from this point, this study aims to discuss EU sponsorship for history teaching in schools to promote social cohesion and active citizenship, as this matter is considered critically important for EU reached a historical milestone to unite Europe. However, EU policies on this subject are not supportive and complementary for member state policies. As a result, a reformative initiative by the EU is evaluated as an utopist act.

¹ İstanbul Üniversitesi SBE, Avrupa Birliği Anabilim Dalı. ataman_si@yahoo.com

Keywords: European Union, History Teaching, Intercultural Dialogue, Shared Histories

Giriş

Bu çalışmada Avrupa Birliği'nin resmi bir ideolojisi olduğu ve bu ideolojiyi yaymak üzere tarih ve tarih öğretiminden dolayı olarak faydalandığı iddia edilmektedir. Resmi ideoloji, resmi tarih yazma bir başka ifadeyle 'gelenek icat etme' sürecidir. Avrupa Birliği'nin hâlihazırda resmi tarih yazımına yönelik bir talebi bulunmamaktadır ancak ortak tarihyazımı ve öğretimi Avrupa Parlamentosu'nun gündemini meşgul eden bir konudur. Bununla birlikte Avrupa Birliği siyasi tarihinde meydana gelen değişimler ile Avrupa Konseyi'nin tarih ve tarih öğretimi konusunda yayınladığı tüzel metinler arasında bir paralellik söz konusudur.

Bu çalışmayı hazırlama fikri farklı tarihlerde Avrupa kurum ve kuruluşlarınca yürütülen ulusüstü bazı projelerin çıktılarını incelerken oluşmuştur. Bu projelerin geçmişi, Maastricht Anlaşması sonrası ivme kazanarak Avrupa Birliği'nin gerek dolaylı gerek doğrudan katkılarıyla günümüze kadar uzanmaktadır. Bu çalışmalar "yeni bir Avrupa'nın doğuşuna" işaret etmektedir (Habermas ve Derrida, 2003). Bu projelerde hedef kitleyi büyük çoğunlukla yeni jenerasyon oluşturmaktadır. 1980 yılından sonra doğan hayatının pek çok noktasında teknolojiyi kullanan ve bu teknolojiyi hayatının vazgeçilmez bir parçası olarak kabullenen nesil "Yeni Binyılın Öğrencileri" olarak da isimlendirilmektedir (Şahin, 2009). Bu tanım kısaca "dijital araçların dilini keşfederek, yaparak, yaşayarak öğrenen, çoklu işlemler yapabilen, dikkat süreleri kısa, zihni sürekli konudan konuya atlayan, iletişimde ve ilişkilerde sabırsız, anında geri bildirim isteyen, oyun merkezli yaşayan ve oyun merkezli öğrenen, fantezi dünyası gelişmiş, fiziksel olarak çoğunlukla yalnız ancak dijital olarak sosyal çevresi gelişmiş, grafik öğeleri metin öğelere tercih eden, dijital araçları kâğıda basılı araçlara tercih eden, eğitimden beklentileri yüksek," bir nesil şeklinde ifade edilebilir (MEB, 2011).

Mezkur projelerle Avrupa Birliği'nin "*akıllı, sürdürülebilir ve kapsayıcı büyüme*"sine bir katkı sağlanması amaçlanmaktadır. Bu amaç bir Avrupalılaştırma stratejisine işaret etmektedir (EC, 2010). Bu strateji Birliğin gerek ortaklık

politikalarında gerek ortak proje ve uygulamalarında kendi yansımalarını bulmaktadır. Sosyal bilimler de bu yansımadan nasibini almaktadır².

Bugün Avrupa Birliği'nin karşısında duran tehlikelerden biri belki de en önemlisi kimlik sorunudur. Hâlbuki Avrupalı kimliği tanımı yaklaşık elli yıl önce yapılmıştır (EU, 1973). Avrupa toplumu genelinde paylaşılan bir Avrupalı kimliği henüz yaratılmadığından katılımcı vatandaşlık konusu da istenilen boyutta geliştirilememektedir (COE, 2002). Avrupa Birliği esasında -küresel çıkarları dışında- temel değerleri olan insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğüne saygıyı iletmeyi ve bunları toplumun tüm kesimleri ile paylaşmayı istemektedir (EP, 2013). Bu temenni, Birlik politikalarının yukarıdan aşağı geliştirilmesi yönünde uygulama bulmaktadır. Avrupa tıpkı geçmişte olduğu gibi bugün de “yeniden inşa edilmektedir” (Delanty, 2005:2). Bu süreçte tarih disiplinine yoğun bir ilgi olduğu da görülmektedir. Bu alaka, XXI. yüzyılın başından itibaren tarih disiplinine özellikle de tarih öğretimine iltifatın bu denli artmasının nedenleri üzerinde düşünülmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Avrupa Komisyonu Başkanı J.Manuel Barroso'nun 23 Nisan 2013 tarihli “Avrupa için Yeni Anlatı” pilot proje açılış toplantısında yaptığı konuşma bu hususta bir cevap niteliği taşımaktadır. Bu konuşmada Başkan “yeni kuşak için Avrupa hikâyesini yazmaya ve anlatmaya devam etme ihtiyacını” dile getirmektedir. Bu çerçevede “bugünün ve geleceğin kitabını yazmak zorunda olduklarından” bahsetmektedir. Bu cümlelerden anlaşılacağı üzere bu projenin hedef kitesini gençler oluşturmaktadır. Barroso'nun bu sözleri akla şu soruları getirmektedir: Yeni bir anlatı ile ne ifade ediliyor? Bu anlatı uluslarüstü bir tarih anlatısı ve resmi tarih yazımına mı işaret ediyor? Bu soruya yanıtımız evet ise ulusüstü resmi tarih yazımı ve anlatımına duyulan ihtiyacın sebepleri nedir? Bu tarih kimler tarafından ve nasıl yazılacak? Bu yeni söylemin Avrupa vatandaşları ile paylaşımı hangi vasıtalarla olacak? Bu söylemin toplumda yaygınlaştırılması ve kabul görmesi amacıyla okullarda tarih öğretiminin bir araç olarak kullanılması öngörülmekte mi?

Bu sorulara olumlu veya olumsuz bir yanıt verilmesi elbette mümkün değildir. Zira Avrupa Birliği'nin eğitim alanında bir ortaklık politikası (şimdilik) mevcut değildir.

---

² Sosyal bilimler alanında yazılan makalelerde Avrupalılık kavramına atıf son 15 yıl içinde 1000li sayılara ulaşmıştır. Halbuki bu atıf 1980-2000 arası dönemde 70'li rakamlarla sınırlıdır (ISI Web of Science Database).

Ancak Maastricht Anlaşması (1992)³ ile eğitimde (ve tarih eğitiminde) Avrupa boyutunun geliştirilmesinin kararlaştırıldığını bilinmektedir (Tomas, 2006). Bu bağlamda eğitim konulu raporların ve ulusüstü projelerin incelenmesi ile Avrupa Birliği'nin özellikle tarih eğitimi alanında üyeleriyle bir ortaklığa gidip gitmeyeceğine dair bir görüş geliştirilmesi mümkün görünmektedir.

Bir yanda geçmişteki hataları ile yüzleşmeye çalışan diğer yanda barışçı ideallerine ulaşmak için çeşitli programlar hazırlayan Avrupa Birliği için eğitim (özellikle tarih eğitimi) alanı hassas ve tartışmalı bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda Avrupa Parlamentosu'na taşınan konu bu çalışma için bir mihenk taşı oluşturmaktadır.⁴ Bu husus bugün geldiğimiz noktada "Avrupa Tarihinin Avrupalılaşmasını" kaçınılmaz kılmaktadır. Bu doğrultuda tarihin denasyonalize edilerek Avrupalılaştırılması mümkün görünmektedir. Bir başka deyişle Avrupa'da tarih öğretimi ulusüstü bir tarih anlayışına evrilmektedir (Yalı, 2016). Bu girişim Avrupalı kurum ve kuruluşların yönlendirmesi ile yukarıdan aşağı bir tarihyazımı ile yapılmaktadır. Bu bağlamda Avrupa tarihi "Avrupa Üniversite Enstitüsü"⁵, "Avrupa Tarih Evi müzesi"⁶, "Brandenburg Kapısı" gibi semboller ile akademik ve bilimsel yöntemlerle birlikte milli tarihten arındırılmaktadır (Martín-Arroyo, 2013:25-30). Bu çerçevede yakın gelecekte milli tarih derslerinin yerini ulusüstü bakış açısıyla hazırlanmış paylaşılan tarih derslerinin alması olası görünmektedir⁷. Nitekim Avrupa Birliği tek bir ulus olma istikametinde ilerlemektedir (Ash, 2005). Eurobarometer raporları da bu tezi desteklemektedir (Eurobarometer, 1998-2010-2011).

Bu ihtimali desteklemek üzere çalışmanın birinci bölümünde Avrupa için yeni anlatının ilk adımları niteliğini taşıdığı düşünülen Avrupa kurum ve kuruluşları tarafından lansmanı gerçekleştirilmiş girişim mahiyetindeki proje ve raporlardan bahsedilmiştir. Çalışmanın devamında bizzat Avrupa Birliği tarafından koordine edilen

---

3 Maastricht Antlaşması, diğer adıyla Avrupa Birliği Antlaşması, 1 Kasım 1993 tarihinde yürürlüğe girdi. Bu antlaşma ile 1999'a kadar parasal birliğin tamamlanmasına, Avrupa vatandaşlığının oluşturulmasına ve ortak dış ve güvenlik ile adalet ve içişlerinde işbirliği politikalarının meydana getirilmesine karar verildi. Maastricht Antlaşması ile üç sütunlu Avrupa Birliği yapısı oluşturuldu. Bu yapının ilk sütununu Avrupa Toplulukları (AKÇT, AET ve EURATOM), ikinci sütununu "Ortak Dışişleri Güvenlik Politikası", üçüncü sütununu ise "Adalet ve İçişleri" oluşturuyordu.

4 Avrupa Parlamentosu "Demokratik Vatandaşlık için Tarih Öğretimi: Sosyal Uyum ve Karşılıklı Saygı Konusunda Tarih Eğitiminin Katkısından Söz Edilebilir mi?" konulu toplantısı 31 Ocak 2014.

5 Detaylı Bilgi için bkz. URL: <http://www.eui.eu/>

6 Detaylı Bilgi için bkz. URL: <http://www.europarl.europa.eu/visiting/en/brussels/house-of-european-history>

7 Ders kitaplarında halihazırda Avrupalılık vurgusu yapılmaktadır. Detaylı bilgi için Almanya ve Fransa ülkelerinin tarih ders müfredatlarına bakılabilir.

somut çalışmalar ele alınmıştır. Çalışma, Avrupa’da ortak tarih öğretiminin bir ütopya olmadığı kanaati ile sonuçlandırılmıştır.

Avrupa İçin Yeni Anlatıda İlk Adımlar

Hiç şüphe yok ki Avrupa kavramı dünyadaki gelişmelere paralel olarak tarihsel algılamalar sayesinde şekillenmiştir. Avrupa halkları, bugünkü formülasyonuna imparatorluk ve ulus devlet formlarını deneyimleyerek erişmiştir. Bu bağlamda Avrupa’nın tarihsel ilerleyişinde yeni bir evrim sürecine girilmiştir. Bu süreç içinde ortaya çıkan Avrupa ve Avrupalılık anlayışı inşa edilmekte olan bir kimliği işaret etmektedir. Bu kimlik ‘Avrupalı kimliği’ adı ile bizzat Avrupa Birliği kurumları tarafından eğitim, Avrupa yurttaşlığı, tarih ve gelecek gibi bir takım ideolojik aygıtların kullanımıyla yukarıdan aşağı doğru inşa edilmektedir. Bu saptama daha da ileri götürülürse tarih öğretimine ilişkin çalışmaların Avrupa Birliği istemiyle Avrupa Konseyi tarafından gerçekleştirildiği iddia edilebilir.

Avrupa Birliği’nin, istisnaları hariç, tarih öğretimi alanında doğrudan bir politikası veya çalışması mevcut değildir. Ancak Avrupa ulus ve vatandaşlarının temel haklarını güvence altına almak üzere kurulan Avrupa Konseyi, Avrupa kimliği bilincini teşvik etmek ve Avrupa kültürünü koruma ve geliştirme gayesi ile tarih öğretimi alanında devletlerarası ve bölgesel projeler geliştirmektedir (Bourquin, 2000). Konsey’in son 15 yıldır tarih ders kitaplarının içeriğinin önyargılardan temizlenmesi; öğretim programları ve müfredatının modernizasyonu ile öğretmen eğitimleri konularında yaptığı çalışmalar önemlidir.

Maastricht Anlaşması’nı takip eden yıllarda Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi tarafından “Avrupa Tarihine ve Avrupa Tarihini Öğrenmeye İlişkin 1283 Sayılı Tavsiye Kararı” yayınlanmıştır (COE 1996). Karar metninde tarihin Avrupa’da oynayacağı kilit rolün altı çizilmektedir. Bu karara göre tarih, bireyler arasında ve Avrupa halkları arasında daha fazla anlayış, hoşgörü ve güvene katkıda bulunabileceği gibi bir ayrılık, şiddet ve hoşgörüsüzlük gücü haline de gelebilir. Önyargıyı ortadan kaldıran bir tarih müfredatı Avrupalı kimliğini geliştirmede yardımcı olabilir. Bu öngörü tarihin işlevine olan inanç ve Avrupa Birliği gibi bölgesel bir yapının, Avrupa toplumunun karşısına çıkan ırkçılık, milliyetçilik ve yabancı düşmanlığı gibi sorunların aşılmasına katkı sağlayabileceği görüşünden kaynaklanmaktadır. Karar metninde yer

alan öneriler kanımca tarihin toplumsal rolünden ve işlevinden yararlanılması gerektiğine işaret etmektedir.

2000’li yıllardan itibaren Avrupa Konseyi tarafından Avrupa boyutunu kapsayacak şekilde projeler geliştirilmeye başlanmıştır. Bu projelerin ilki olan “XX. Yüzyılda Avrupa Tarihini Öğrenmek ve Öğretmek” projesi, orta dereceli okullar için yenilikçi öğretim kaynakları geliştirmek ve tarihi olaylara yaklaşırken öğretmen ve öğrencilerin tarihçi bakış açısıyla sorgulama ve değerlendirme becerilerini geliştirmek amacıyla başlatılmıştır. Proje kapsamında Avrupa Konseyi tarafından “XXI. Yüzyılda Tarih Öğretiminin Amaçları” başlıklı Tavsiye Kararı yayınlanmıştır (COE 2001). Bu karar metni bir bütün olarak ele alındığında Avrupa’nın keşfi ve inşası için bir formülasyon önerisi sunduğu açıkça görülmektedir.

Bu belge, kendi alanında metodolojiler geliştiren, demokratik ve çoğulcu bir Avrupa’da tarih öğretiminin amaçlarını belirleyen ilk ve tek Avrupalı enstrüman olma özelliğine sahiptir. Konsey üyesi tüm ülkelerin eğitim bakanlıklarınca kabul edilen belgeye göre okullarda tarih öğrenimi halklar arasında uzlaşa, kabul, anlayış ve karşılıklı güven için belirleyici bir faktör olarak ele alınmalı, ders kitapları ve programları bu çerçevede hazırlanmalıdır. Ancak son yıllarda ders kitapları ve programları üzerinde yapılan araştırma sonuçları ve konu kapsamındaki öğretmen görüşleri bu belgenin verimli olarak kullanılmadığını işaret etmektedir.⁸ Bununla birlikte milli tarih üzerinde politik odaklanmada bir artış olduğu da bilinmektedir (Van der Leeuw-Roord, 2009:2).

Bu doğrultuda Avrupa Konseyi “Tarih Öğretiminde Avrupa Boyutu” adı ile yeni bir proje geliştirmiştir. Bu proje ile tarih öğretiminde çoklu bakış açısının geliştirilmesi amaçlanmıştır. Tarih öğretiminde çok yönlülüğün teşviki adına proje kapsamında öğretmenler için “Tarih Öğretiminde Çok Yönlülük: Öğretmenler İçin Kılavuz” başlığı ile bir rehber hazırlanmıştır (Stradling, 2003B). Bu rehber, proje kapsamında düzenlenen konferans ve seminerlere katılan ve özellikle Doğu Avrupa ülkelerinden gelen tarih öğretmenleri ve eğitimcilerin talepleri ve ihtiyaçları üzere hazırlanmıştır. Ne yazık ki bu rehberden de fazlasıyla istifade edilememiştir. Bu konuda daha sonra yapılan araştırmalar, öğretmenlerin uyguladığı öğretim yöntemlerinin de ideolojik anlatının etkisinde olduğuna işaret etmektedir (Van der Leeuw-Roord, 2009:8).

---

⁸ Bu konuda detaylı bilgi için 2003, 2005, 2006 ve 2010 yıllarında yapılan Euroclio anket sonuçlarına bakınız.

Tarih öğretmenlerinin eğitilmesi ve tarih öğrenimi alanında çalışanların desteklenmesi konusunda Avrupa Konseyi tarafından bir adım daha atılarak 2006 yılında “Tarih Öğretiminde Öteki İmajı” başlığı altında yeni bir proje geliştirilmiştir. Anılan proje kapsamında kültürel çeşitliliğin iyi yönetişimine ilişkin olarak uzun vadeli bir strateji içeren temel eser niteliğinde “Kültürlerarası Diyalog için Beyaz Kitap” yayınlanmıştır. Kitapta detayları ile anlatılan strateji, insan haklarına, demokrasiye ve hukukun üstünlüğüne saygıyı ilerletmek üzere kültürlerarası diyalogu güçlendirmek ve böylece Avrupa Birliği'nin daha da büyümesini sağlanması üzere geliştirilmiştir. Eser, ‘yeni bir sosyal ve kültürel modele giden yolda yeni bir adımı’ işaret etmektedir. (COE 2008). Bu cümlelerden hareketle Avrupa Birliği'nin resmi ideolojisinin kültürel çeşitliliğin iyi yönetişimi ile demokrasi kültürünü pekiştirmek olduğu çıkarımı yapılabilir.

Avrupa Konseyi'nin 2009 yılında yayınladığı “Çatışma ve Çatışma Sonrası Bölgelerde Tarih Öğretimi”⁹ başlıklı 1880 No'lu tavsiye kararı bu çalışma çerçevesinde ele alınan argüman açısından önem taşımaktadır. Zira bu tavsiye kararında Konsey tarafından ilk kez “tarih öğretimi alanında Avrupa Birliği ile işbirliğinin geliştirilmesi ve Avrupa Birliği'nin bu alandaki çalışmalar için bütçe ayırması” tavsiyesi dile getirilmektedir¹⁰ (COE 2009; M:22.4). Proje kapanış toplantısında kültürlerarası diyaloglarda tarihe yapılan göndermelerin önemine dikkat çekilmiş ve genelde siyasi tartışmalarda tarihsel konulara ilginin giderek arttığı göz önünde tutularak kültürel çeşitliliğe sahip süratle ve sürekli değişen toplumlarda “eşitler olarak birlikte onurla yaşama” durumunun geliştirilmesinde, bilgi ve başkalarına saygı ile desteklenen bir tarih öğretiminin belirleyici olduğu tespit edilmiştir.

Kültürlerarası diyalogun ön koşullarının sağlam temellere dayanması için gerekli olan ortak değerleri ve referansları yaygınlaştırmak üzere Avrupa Konseyi tarafından 2010 yılında “Ayıran Sınırlar Olmadan Avrupa için Paylaşılan Tarihler” başlıklı yeni bir proje geliştirilmiştir. Proje ile ‘birlikte yaşama’ sürecinin öğrenimi ve kültürel gelişime katkıda bulunacak reformların gerçekleştirilmesi yönünde çalışmalar yapılması amaçlanmıştır. Bu çerçevede ulusal kültür ve tarihin Avrupa bağlamında, Avrupa kültür ve tarihinin de dünya bağlamında konumlandırılması esas alınmıştır. Böylece açık ve verimli bir kültürlerarası diyalog için gerekli olan bilgi ve becerilerin geliştirilmesini

⁹ İng: History teaching in conflict and post-conflict areas (Rec1880 - 2009)

¹⁰ İng: 22.4. The Assembly recommends that the Committee of Ministers: enhance co-operation with the European Union within the framework of joint programmes and projects in the area of history teaching and make the best possible use of European Union funds where appropriate.

mümkün kılmak amaçlanmıştır. Bu projenin ana çıktısı olarak bir ekitap yayınlanmıştır (COE 2013). Bu çalışmanın hazırlanmasında akademisyenlerden sivil toplum kuruluşlarına kadar çok sayıda uzman kişi ve kurumlardan destek alınmıştır. İngilizce ve Fransızca çift lisanda hazırlanan bu eser, okul müfredatları, tarih kitapları ve öğretim malzemeleri ile tarih öğretmenlerinin görev, yetkinlik ve eğitimlerine ‘yeni bir bakış açısı’ getireceği iddiasını taşımaktadır. Bu bağlamda bu eserin ortak tarih çalışmalarına kaynaklık edecek bir model olarak ele alınması mümkündür.

Yukarıdaki paragrafta anılan projeler ile eş zamanlı başlatılan bir diğer proje Avrupa Tarih Eğitimi Birliği tarafından geliştirilen “Ortak Avrupa Tarihi Öğretimi” üzerinedir (Euroclio 2010). Hollanda’da gerçekleştirilen bu projenin temel argümanı İngilizcede ulaşılamayacak hedef anlamında kullanılan ‘a bridge too far? / çok uzakta bir köprü’ metaforu ile tanımlanmıştır. Bu metafor ile Avrupa’da ‘ortak Avrupa tarihi öğretimi’nin arzulandığı ancak böyle bir projenin gerçekleşme ihtimalinin çok düşük olduğu vurgusu yapılmıştır. Konferans kapsamında ‘Avrupa Tarihinin Olası Temelleri’ sorgulanmış, ortak bir Avrupa tarihi yazımının ve kaidelerinin oluşturulması ihtimali üzerinde durulmuştur. Euroclio önderliğinde daha önceki yıllarda başlatılan “Historiana: Geçmiş Yolculuk” Projesi¹¹ ile “Tarih Üzerinden Avrupa Bağlantısı” Projesi¹² tarih öğretiminde bir ortaklık geliştirilmesi olgusu için önem arz etmektedir. Bu projeler Avrupa genelinde aşağıdan yukarıya doğru tarihyazımı için örnek gösterilebilir. Ancak burada hatırlanması gereken bu organizasyonun Avrupa Konseyi eliyle kurulmuş olması ve anılan projelerin Avrupa Birliği finansmanı ile uygulamaya alınmış olmasıdır.

Bu çalışmaları, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi’nin yayınladığı ve üye ülkelere gönderdiği “Tarih Öğretiminde Kültürlerarası Diyalog ve Ötekinin Görüntüsüne İlişkin Tavsiye Kararı” takip etmiştir (COE, 2011). Tarih öğretiminin demokratik yurttaşlık eğitiminin ayrılmaz bir parçası olduğunu bir kez daha teyit eden belgede kültürel çeşitliliğin ve küreselleşmenin okul müfredatı, eğitim yöntemleri ve özellikle tarih eğitimi üzerinde çok büyük değişikliklere neden olacağını altı çizilmiştir. Belge, Avrupa Birliği ulusüstü devlet inşa sürecinde ortak tarih yazımına ilişkin çalışmalar konusunda gelinen nokta için kayda değer niteliktedir. Belgede tarih ders kitapları ve öğretim malzemelerinin uygun bir konuma, işleve, içeriğe ve yapıya sahip olması ve

¹¹ Detaylı bilgi için bkz: URL: <http://historiana.eu/about/>

¹² Detaylı bilgi için bkz: URL: <http://connectinghistory.weebly.com/index.html>

mümkün olduğu kadar çeşitlilik içeren çoğulcu bir yaklaşımla hazırlanması; bunların kültürel çeşitliliğe yakından duyarlı ekiplerce tasarlanması ve farklı kültürel geçmişleri olan yazarlarla dikkatle istişare edilmesi gerekliliği vurgulanmaktadır.

Bu bağlamda tarih eğitimcileri, sosyolog ve pedagoglar, okullarda geçmişe dair hikaye anlatımını ve bu hikayelerdeki öğelerin/olguların ezberletilmesini eleştirerek, tarih eğitiminin tarihsel beceri ve anlayışı geliştirmek için bir araç olarak görülmesi konusunda fikir birliğine varmışlardır. Ancak müfredatta değişiklik yapılması ve okullarda okutulacak ortak bir Avrupa tarihi kitabının yazılması sorunlu bir alandır. Zira “büyük bir program değişikliğinin gerçekleşebilmesi, politik iradeye, mevcut mevzuata, öğretmenlerin neyi nasıl öğreteceğini seçmekteki özgürlük derecesine ve program değişikliğini destekleyecek öğretim materyallerinin var olup olmadığına bağlı” görülmektedir (Stradling, 2003A:7-16).

Buraya kadar bahsettiğimiz tüm proje ve tavsiye kararları ile uzman görüşleri Avrupa düzeyinde reformative / düzenleyici bir program talebi olduğunun birer göstergesidir. Bu konuda yapılan çalışmalardan elde edilen raporlar Avrupa genelinde tarih eğitimi müfredatının ulusal odaklı olduğunu; öğrenme/öğretme konusundaki tüm pedagojik, metodolojik ve teknolojik gelişmelere rağmen tarih eğitiminin halen ulusal içerik ile sunulduğunu ortaya koymaktadır (Euroclio, 2010:75-77). Bu nedenle ulusüstü bir girişim ile Avrupa boyutunda yeni bir anlatının oluşturulması mümkündür.

Avrupa İçin Yeni Anlatıda Somut Adımlar

Avrupa Konseyi'nin 'ortak tarih' kapsamında geliştirdiği programlarla eş zamanlı başlatılan bir diğer proje, bütçesi bizzat Avrupa Birliği Parlamentosu tarafından karşılanan “House of European History” (Avrupa Tarih Evi) müze projesidir. Avrupa entegrasyonu üzerine faaliyet gösteren tek müze olma özelliğine sahip bu proje Avrupa Birliği'nin tarih konusunda doğrudan başlattığı ilk projedir. Yakında açılması planlanan müze ile Avrupa fikri kavramının geliştirilmesi hedeflenmektedir (Kaiser, Krankenhagen ve Kerstin, 2016). Proje bütçesinin hesap edilenden daha yüksek olmasına ve bu nedenle projenin ciddi eleştirilere maruz kalmasına karşın Avrupa Parlamentosu müze çalışmalarına ciddiyetle devam etmektedir. AB için büyük önem taşıyan Nobel Barış ödülü müzenin en önemli parçası olma niteliğini taşımaktadır (Fox,

20-03-2012). Bu çaba Avrupa tarihinin ve entegrasyon sürecinin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlaması yönündedir.

Çalışma çerçevesinde değerlendirilebilecek bir diğer proje Avrupa Komisyonu ve Parlamentosu tarafından 2013 yılında başlatılan “A New Narrative For Europe” (Avrupa İçin Yeni Anlatı)¹³ başlıklı projesidir. Bu pilot proje ile Avrupa bilinç ve kimliğinin yeniden inşa edilmesi söz konusudur. Sanatçılardan bilim insanlarına, din adamlarından politikacılara, STK temsilcilerinden Avrupa'nın önde gelen kurum ve kuruluşlarının çalışanlarına kadar birçok kişi bu projeye destek vermektedir. Bu proje ile ‘Avrupalı’ ruhunun canlandırılması ve böylece vatandaşlarına daha yakın bir Avrupa'nın kurulması amaçlanmıştır. Projenin bir çıktısı olarak Ekim 2014 tarihinde “The Mind and Body of Europe: A New Narrative”¹⁴ (Avrupa Zihni ve Bedeni: Yeni Anlatı)¹⁵ başlığıyla bir kitap yayınlanmıştır. Kitapta akademisyen, sanatçı ve politikacılardan oluşan bir ekibin bu yeni anlatıyı destekleyen görüş ve önerilerine yer verilmiştir.¹⁶

Bu tarihten yaklaşık bir yıl sonra Avrupa Parlamentosu tarafından “Avrupa Birliği'nin Temel Değerlerini Geliştirmede Kültürlerarası Diyalog, Kültürel Çeşitlilik ve Eğitimin Rolü” başlığını taşıyan bir rapor yayınlanmıştır (EP 2015). Bu raporda özetle sadece ulusüstü yapılarda değil hem nasyonel hem yerel sahalarda ve farklı politika alanlarında daha fazla ve daha güçlü işbirliğine duyulan ihtiyaç dile getirilmiştir. Böyle bir ihtiyaçtan “Kültürlerarası Diyalog için Beyaz Kitap” isimli çalışmada da bahsedilmektedir. Burada ilginç olan Avrupa Birliği'nin tarihinde ilk defa eğitim kanalı ile Birliğin temel değerlerinin gençler arasında yaygınlaştırılması gerektiğine dair doğrudan bir rapor yayınlamasındadır. Hâlbuki eğitim alanı üye devletlerin inisiyatiflerine bırakılmış bir alandır ve bu konuda geliştirilmiş ortak bir politika (henüz) bulunmamaktadır. Nihai kararın ulusal hükümetlere bırakılması devlet tarafından kabul görmüş bilgilerin, geçmişin gerçek hikayesi şeklinde sorgulanmadan okullarda öğretimi anlamına gelmektedir. Bu yaklaşım, halklar arasında birleştirici olmaktan ziyade ayrımcılığa neden olmaktadır zira bu tarz eğitim çoklu yaklaşımı ve eleştirel düşünmeyi

---

¹³ Çeviri bana ait.

¹⁴ Kitabın ve diğer materyallerin İngilizce metnine Avrupa Komisyonu web sayfasından erişilmektedir. http://ec.europa.eu/culture/policy/new-narrative/index_en.htm

¹⁵ Çeviri bana ait.

¹⁶ Kitapta yazar Elif Şafak'ın da bir yazısı bulunmaktadır. S.151-153.

geliştirmemekte; öğrenciler, öğretmenlerinin ve toplumlarının geleneksel yorumlarını içselleştirmeye devam etmektedirler.

Bu projelerin hayata geçirilmesinden on yıl önce Avrupa Birliği Eğitim Bakanları, Almanya'nın Avrupa Birliği Başkanlığı sırasında Heidelberg'de buluşmuş, ortak bir "Avrupa Tarih Kitabı" oluşturulması meselesini görüşmüşlerdir. Alman Eğitim ve Araştırma Bakanı Anette Schavan bu fikri destekleyerek lobi faaliyetlerinde bulunmuş, Avrupa'da sosyal kaynaşmanın sağlanması ve kimliğin şekillenmesi için eğitimin çok önemli olduğunu dile getirmiştir. Bakan, konuşmasında AB ve komşu ülkelerdeki meslektaşlarına seslenmiş, Avrupalılar arasındaki ortak değerlerin ve kültürel bakış açılarının vurgulandığı ortak bir Avrupa tarih kitabı yaratılması için çalışmaların başlatılması gerektiğinin altını çizmiştir (DW, 02-03-2007). Ancak bu girişim politik nedenlerden ötürü destek görmemiş ve nihai karar ulusal hükümetlere bırakılmıştır (Kroeger, 2007). Bu bağlamda Almanya ve Fransa hükümetlerinin birlikte hazırladığı ortak tarih kitabı örnek teşkil etmektedir (Gruber, 07-11-2006).

Avrupalılık kavramının geliştirilmesini aslında kolay bir iş olarak görmek doğru değildir. Bu değişiklik için okullarda okutulan tarih, edebiyat, yurttaşlık, coğrafya, dil ve müzik eğitimi müfredatının ciddi manada reformize edilmesi gerekir. Böyle bir reformasyon için Avrupa Birliği tarafından 1992 yılında imzalanan Maastricht Anlaşması ile eğitimde Avrupa boyutunun geliştirilmesi gündeme getirilmiştir. Avrupa Birliği'ni kuran bu anlaşma ile Avrupa Toplulukları bir bakıma ortak siyasal, sosyal, iktisadi, kültürel ve askeri değerler üzerine inşa edilen bir birliğe dönüştürülmektedir. Anlaşmada açık bir şekilde dile getirilen Avrupa Birliği vatandaşlığı, ortak dış siyaset, göç, askeri politikalar ve ortak para kullanımı gibi noktalar ortak bir geleceğin kurgulandığını işaret etmektedir.

Türkiye'de de tarih öğretimi konusu Avrupa ülkelerinde olduğu gibi milli ya da milliyetçi söylem etkisindedir. 2008-2009 yıllarında Karadeniz Teknik ve Erciyes Üniversiteleri koordinasyonu ile "Çok Kültürlü Bir Avrupa için Tarih ve Sosyal Bilgiler Eğitimi" başlığı altında bir çalışma yürütülmüştür. Proje Avrupa Birliği ve Euroclio tarafından desteklenmiştir. Proje kapsamında ülkemizde görev yapan tarih öğretmenleri ile öğretmen adaylarına bir anket uygulanmıştır. Anket sonuçları Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılmasına karşı olanların çoğunlukta olduğunu göstermiştir. Tam üyeliğe karşı çıkanların, Avrupa tarihine dair konuları sınıflarda öğrenmek veya öğretmek istemedikleri de anket sonuçlarına yansımıştır.

Araştırma, anket katılımcılarının Avrupa konusunda zihinlerinin çok net olmadığını da ortaya koymuştur (Aktekin, Harnett ve Öztürk, 2009).

Halbuki Avrupa Birliği bütünleşmesi ve derinleşmesi üye devletlerinin geleceği için önemli bir proje olarak kabul edilmektedir. Avrupa Birliği projesinin “varoluş nedeni tıpkı geçmişte olduğu gibi bugün de Birlik içinde güvenlik, istikrar ve refahın paylaşılması” olarak görülmektedir. Bu proje “yakın tarihteki tasavvuru en güçlü politik proje” olarak kabul edilmektedir (EC, 2014:23). Avrupa Komisyon Başkanı José Manuel Barroso “Avrupa Zihni ve Bedeni: Yeni Anlatı” adlı kitabın giriş bölümünde bu başarıdan aşağıdaki cümlelerle bahsetmektedir:

Bugüne kadar başka hiçbir siyasi yapı bu projenin gerçekleştirdiği başarıyı elde etme başarısına haiz olamamıştır. Avrupa'da, barış, uzlaşma ve demokrasi kültürünün geliştirilmesi ve insan haklarının ilerletilmesine Avrupa Birliği'nin çok ciddi katkıları bulunmaktadır. Bu nedenlerden ötürü bu proje Nobel Barış Ödülü'ne layık görülmüştür. (...) Bugün Avrupa kıta boyutunda küresel bir ilerleme kaydetmiştir. Bilgi teknolojisi ile birlikte küreselleşme toplumsal dayanışmada yeni bir boyut meydana getirmiştir. Bu durum tüm Avrupa ülkeleri ve vatandaşlarını etkileyen bir olgudur. Dolayısıyla ekonomik entegrasyon ile Avrupa'da barışı tesis etmeye çalışan politik bir projenin yani Avrupa Birliği'nin kuruluş anlatısının geçerliliğini sorgulamaksızın sormaya devam etmeliyiz: Bu anlatı yeterli mi? Benim bu soruya cevabım bu anlatının gerekli olduğu ancak yetersiz kaldığıdır. Biz bu anlatıyı daha da ileriye taşımak zorundayız. (...) Tıpkı bizden öncekiler gibi bizler de bugün bu yeni koşullar altında geleceğimizi tasarlamak ve şekillendirmek durumundayız (EC 2014:23-25).

(...) Küreselleşme çağında ihtiyacımız olan Avrupa bütünleşmesine bir telos sağlamak ve bu yenilenmiş amacı nasıl yayabileceğimiz üzerine düşündürmektir. Bu süreçte, Avrupa vatandaşları Avrupa kültürü ve tarihinin büyük başarılarından ilham almalı ve aynı zamanda 21. yüzyılın zorlukların üstesinden gelmemize yardımcı olabilecek yeni idealler ve projelerle harekete geçirilmelidirler (EC 2014:26).

Başkan Barroso'nun yukarıda ifade ettiği bu sözleri üye devletler ile yakın zamanda eğitim politikalarında bir ortaklığa gidileceği yönünde sinyal veriyor. Bu noktada yeni anlatının toplum düzeyinde paylaşılması ve bir Avrupalılık bilinci yaratılması gayesiyle tarih öğretiminin okullarda araç olarak kullanımının öngörüldüğü

yorumu yapılabilir. Zira Barroso'nun açıkça ifade ettiği gibi bugün Avrupa'da yeni bir anlatı sanat ve bilim kanalıyla şekilleniyor. Küreselleşmenin de ulusları ulusüstü politikalar üretmeye zorladığı biliniyor (Habermas, 2008) Bu üretimin bir de tüketen tarafı olması gerektiği göz önünde bulundurulduğunda bu çalışma boyunca referans verdiğimiz tüm proje ve ürünlerin birer alıcısının olması zorunluluğu ortaya çıkıyor. Bu çalışmaların içeriğinden hedef kitleyi yani alıcıları çocuklar ve gençler olarak tanımlayabiliriz. Bu çerçevede Avrupa Birliği'nin okullarda tarih öğretimine sponsor olmasını Birliğin sürdürülebilirliği açısından reformative / düzenleyici bir adım olarak görebiliriz.

Sonuç

Avrupa tarihi çatışmaların, kanlı savaşların, yıkım ve felaketlerin tarihidir. Bu nedenle böylesi çetrefilli bir geçmişin 'ortak tarih' çerçevesinde yazımı oldukça zor ve sorunlu görülmektedir. Ayrıca Avrupa kimliğinin problemleri ile günümüz Avrupa'sının kapsayıcı olmaktan ziyade dışlayıcı bir özellik taşıdığı da kabul edilmektedir. Hatta yeni ve büyük Avrupa'nın yabancı düşmanlığına dayalı ve hastalıklı bir ulusalcılığın yükseliş trendinde / akımında doğduğu tezleri de mevcuttur. Nitekim Avrupa Birliği üyesi ülkelerde aşırı milliyetçi ve ırkçı faaliyetlerde son yıllarda ciddi bir artış gözlenmektedir.

Periyodik olarak tekrarlanan araştırma sonuçları Avrupa vatandaşlarının kendilerini ilk önce ülkelere göre tanımlamaya devam ettiğini, Avrupa'da milli tarih üzerindeki politik odaklanmanın arttığını ve Avrupa boyutunun geliştirilmesine yönelik ilginin azaldığını göstermiştir. Son beş yıla dönük araştırma verilerinden de benzer sonuçlar alınmıştır. Avrupa Parlamentosu Mayıs 2014 tarihli seçim sonuçları da aşırı sağ ve Avrupa Birliği karşıtı görüşleri temsil eden partilere verilen desteğin ciddi bir şekilde arttığını işaret etmektedir.

Tüm bu sorunların varlığı Avrupa kurum ve kuruluşlarını Avrupa Birliği'nin sürdürülebilirliği konusunda yeni proje ve politikalar üretmeye sevk etmiştir. Bu bağlamda eğitim özellikle tarih eğitimi alanında bölgesel ve uluslararası çeşitli projeler gerçekleştirilmiştir. Projelerin büyük bir kısmı Avrupa Konseyi tarafından yürütülmüştür. Avrupa Birliği'nin yükseköğretim alanı hariç üye devletleri ile eğitim alanında bir ortaklık politikası bulunmadığından dolayı Birliğin bu alana ilişkin doğrudan

bir çalışması bulunmamaktadır. Avrupa Tarih Evi Müzesi ve Avrupa için Yeni Anlatı projeleri bu çerçevede birer istisna olarak kabul edilmektedir.

Bu projeleri Avrupa Birliği'nin bir ideolojisi şeklinde yorumlamak mümkündür. Bu ideolojiye göre Avrupa Birliği kültürel çeşitliliğin iyi yönetişimi ile demokrasi kültürünü pekiştirmeyi arzu etmektedir. Bu nedenle yeni bir Avrupa 21. yüzyılın beklentileri perspektifinde inşa edilmektedir. Ancak bu inşada eksik olan Avrupalıları birleştiren ve Topluluğu birarada tutması istenen bir tutkaldır. Bu eksik malzeme Avrupa Birliği'nin başarısının devamı için bir "telos" olarak görülmekte ve bu telosun Avrupa boyutunda paylaşımı için yeni bir projeye ihtiyaç olduğu dile getirilmektedir. Bu noktada akla Avrupa Birliği'nin okullarda tarih öğretimine sponsor olabileceği ihtimali gelebilir.

Şüphesiz geçmişte olduğu gibi günümüzde de okullarda okutulan tarih politiktir ve öğretim programlarının geliştirilmesiyle ilgili kararlar halen ulusal hükümetler ve milli eğitim okullarında görev yapan öğretmenler tarafından verilmektedir. Bu durum tarih ve siyaset arasındaki ikircikli ilişkiden kaynaklanmakta ve tüm siyasi sistemler tarihi ve tarih eğitimini kendi amaçları doğrultusunda kullanmaktadır. Avrupa toplumunda farklı düşünen ve yaşayan bireyler ve gruplar arasında karşılıklı anlayış ve güvenin sağlanmasında halen sıkıntılar yaşanıyor olması da çoğunlukla buradan kaynaklanmaktadır. Bu farkındalıkla hareket eden Avrupa Parlamentosu üyeleri tarafından 31 Ocak 2014 tarihinde gerçekleştirilen "Demokratik Vatandaşlık için Tarih Öğretimi: Sosyal Uyum ve Karşılıklı Saygı Konusunda Tarih Eğitiminin Katkısından Söz Edilebilir mi?" başlıklı toplantı konu itibarıyla önemlidir. Toplantı sonucu yayınlanan raporda Avrupa Birliği projesinin başarısında tarih ve vatandaşlık eğitimcilerine çok önemli görevler düştüğünün altı çizilmektedir (EP, 2014).

Hiç şüphe yok ki akademik tarihçilikten farklı olarak tarih öğretimi geçmişte olduğu gibi bugün de sponsorlara ihtiyaç duymaktadır. Bu sponsorluk yerel, ulusal veya uluslararası organizasyonlardan gelebilir. Yerel ve ulusal tarih anlatısının toplumsal işlevselliği sadece belli zümrelerin çıkarlarına hizmet ederken, uluslararası tarih anlatısı evrensel değerlere referans vermektedir. Bu bağlamda tarih ve tarih eğitiminin uluslararası bakış açısıyla yazılmasının ve ortaöğretim okullarında okutulmasının Avrupa Birliği'nde demokrasiyi pekiştirme yönündeki çabalara hız kazandırması mümkün görünmektedir.

Kaynakça

- Aktekin, S., Harnett, P., Öztürk, M., ve Smart, D. (2009). *Çok kültürlü bir Avrupa için tarih ve sosyal bilgiler eğitimi*. Ankara: Harf Eğitim.
- Ash, T.G. (27 Ekim 2005). *AB Ulus olma yolunda. Radikal*.
- Bourquin, J. F. (2000). *Rebuilding a Common Future*. 1 Eylül 2010 tarihinde http://www.coe.int/t/dg4/education/historyteaching/Source/Cooperation/SEE/Sarajevo2000_en.pdf adresinden alınmıştır.
- Council of Europe. (1996). *Recommendation 1283 (1996) on history and the learning of history in Europe*.
- Council of Europe. (2001). *Recommendation (2001) 15 on history teaching in 21st century Europe*.
- Council of Europe. (2002). *Recommendation (2002) 12 on education for democratic citizenship*.
- Council of Europe. (2008). *White paper on intercultural dialogue. Living together as equals in dignity*.
- Council of Europe. (2009). *Recommendation 1880 (2009) on history teaching in conflict and post conflict areas*.
- Council of Europe. (2011). *Recommendation 1880 (2011) on intercultural dialogue and the image of the other in history teaching*.
- Council of Europe. (2013). *Shared histories without dividing lines (e-book)*.
- Delanty, G. (2005). *Avrupa'nın icadı: fikir kimlik gerçeklik*. Çev. Hüsamettin İnanç. Ankara: Adres.
- DW (02 Mart 2007). *Call for european history book as education ministers meet*.
- Eurobarometer (1998). *A standard report concerning on the state of public opinion towards the European Union*.
- Eurobarometer (2010). *A standard report concerning on future of Europe*.
- Eurobarometer (2011). *A special report concerning on new Europeans*.

Euroclio (2010) Teaching common European history: themes, perspectives and levels. *Bulletin 30*. The Netherlands.

European Commission (2010). *A strategy guide for Europe 2020*.

European Commission (2013) *Declaration on new narrative for Europe*.

European Commission (2014) *The mind and body of Europe: A New Narrative*.

European Parliament (2013) *Declaration on museum project for house of European history*.

European Parliament (2013) *Report on the role of intercultural dialogue, cultural diversity and education in promoting EU fundamental values (2015/2139(INI))*

European Parliament (2014) *Report on teaching history for democratic citizenship: how does history education contribute to social cohesion and respect for diversity today? 31012014-event-report*.

European Union Declaration on European Identity (December 1973). *Bulletin of the European Communities.*, No 12. Luxembourg: Office for official publications of the European Communities. p. 118-122.

Fox, E. (20 Aralık 2012) . EU leaders collect nobel peace prize to put in £ 82 m museum of european history. *British Express*.

Gruber, B. (7 Kasım 2006). Joint German-French history book a history-maker itself. *DW* .

Habermas J. (2008). *Küreselleşme ve milli devletlerin akibeti*. Çev. Medeni Beyaztaş. İstanbul: Bakış.

Habermas, J. ve Derrida J. (2003). Avrupa'nın yeniden doğuşu. *Kozmopolit*.

Kaiser, W. Krankenhagen, S. and Kerstin P. (2016) *Exhibiting Europe in museums: transnational networks, collections, narratives and representations*. Berghahn Books.

Kroeger, A. (2007). *Germany seeks joint history book*. UK: BBC News.

Martín-Arroyo P. (2013). *'Histoeuropeanisation': Challenges and implications of (re)writing the history of europe 'europeanly', 1989-2015*. (MA Thesis). College of Europe.

MEB (2011). *21. yüzyıl öğrenci profili*. Ankara.

Stradling, R. (2003A). *Yirminci yüzyıl Avrupa tarihi nasıl öğretilmeli*. Çev. Ayfer Ünal. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt .

Stradling, R. (2003B). *Tarih öğretiminde çok yönlülük: öğretmenler için kılavuz*. İstanbul: Tarih Vakfı.

Şahin, M. C. (2009) Yeni binyılın öğrencileri'nin özellikleri. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Cilt 9, Sayı 2. Eskişehir.

Tomas, J. (2006). European Dimension in Education. *Masaryk University Online Library*. 5 Ocak 2011 tarihinde [http://is.muni.cz/el/1441/podzim\(2006\)/dZZ_CES/um/CDROM_EuropaischeDimension_EN.pdf](http://is.muni.cz/el/1441/podzim(2006)/dZZ_CES/um/CDROM_EuropaischeDimension_EN.pdf) adresinden alınmıştır.

Yalı, S. (2016). Tavsiye Kararları Çerçevesinde Avrupa Konseyi'nin Tarih Öğretimi Vizyonu, *Turkish History Education Journal*. Cilt 5, Sayı 2, S. 600-629.

Van der Leeuw-Roord, J. (2009) A common textbook for Europe? Utopia or a crucial challenge? *Euroclio Bulletin* 27.

Extended Summary

Purpose

Within the policies of European Union culture has an essential role to play in the shaping of the Union's current and future societies. It is seen as a key principle of the European project, and must remain firmly entrenched in ideas of the Union if the members are to succeed in achieving a truly inclusive, just, and diverse union. However culture is not acknowledged as adequate as historical connection among the people of the member countries of the Union. Thus a new narrative has been required in the Union.

In this study, it is aimed at arguing on whether European Union can be a sponsor for history education in Europe. This is because whether history teaching in schools is regarded as a tool in order to create European consciousness required for strengthening social cohesion in Europe. Such an act can be seen as vital to restoring the waning confidence in Europe. In other words, this act can be named as a "New

Renaissance", whereby history, art, science and culture can shape the European Union's current society and lay the foundations for the future. However, such a reformative role of European Union can be considered as an utopist action.

On the other hand, recently a project namely The New Narrative holding by European Commission is on the agenda. This project designed to give a voice to the artistic, cultural, scientific and intellectual communities to articulate what Europe stands for today and tomorrow. The purpose of this is to contribute to bringing Europe closer to its citizens and reviving a "European" spirit via the arts and sciences. Central to this is the aim to identify a new, encompassing narrative that takes into account the evolving reality of the European continent, as well as highlighting that the EU is not solely about the economy and growth, but also about cultural unity and common values in a globalised world. Europe's core values of human dignity, freedom, democracy, equality, and respect for human rights are an essential part of the European project.

Method

In this study the ongoing work of the European Union such as the projects of "House of European History" and "New Narrative for Europe" were analyzed. Besides these projects, the works of Council of Europe in the areas of intercultural dialogue and history teaching were studied. Among these documents two books namely "Shared histories for a Europe without dividing lines" and "The Mind and Body of Europe: A New Narrative" were found much more beneficial in order to remind new questions about the probability on the joint history in Europe.

Another important point was determined in the sentences of President Barroso in the new published book of European Commission. In his speech he pointed that "without calling into question the validity of the European Union's founding narrative, as a political project aimed at ensuring peace in Europe through economic integration, we should still ask: is that enough? And my answer is that, while it remains necessary, it is not sufficient. We have to move beyond that." These sentences were also determined in terms of 2020 Strategy of European Union within this study.

Lastly, European Parliament's report on the role of intercultural dialogue, cultural diversity and education in promoting EU fundamental values was a driver to invoke the probability of joint history in Europe.

Results & Discussion

The above-mentioned projects and the addresses of President Barroso about the new narrative for Europe brought to minds some questions:

- What does this new narrative mean?
- Is this narrative referring to a supranational historical narrative and official historiography?
- If our answer is yes to this question, what are the reasons for this requirement for moving beyond and rewriting history?
- How and by whom is this new narrative going to be written?
- How is this new discourse going to be shared among the European people?
- Is there any intention of Europe's elites for using history teaching as a tool in order to disseminate the new narrative?

Conclusion

Unlike academic historiography, history teaching requires sponsors as it did in the past. This sponsorship might come from local, national or international organizations. While local or national narrative, in other words official history, can only serve for the interests of the elites; international narrative, such as shared histories gives references to universal values. Therefore, supranational history teaching in schools can be seen as an impetus for consolidating democracy culture in the Europe. In this context it can be concluded as European Union can be a sponsor for sharing and spreading the new narrative via history teaching in schools.